

Okoliczności przedmiotowe czynu jako podstawa ustalenia zamiaru dokonania przestępstwa zabójstwa z art. 148 § 1 k.k. z 1997 r.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 2 czerwca 2017 r.,
II AKa 137/17¹

Poz. 7

1. W sytuacji, gdy sprawca zaprzecza zamiarowi zabójstwa, istnienie tego zamiaru może być ustalone na podstawie najbardziej uchwytnych, widocznych elementów jego zachowania. Do tych należą okoliczności przedmiotowe czynu, a więc rodzaj narzędzia wykazujący dążenie do zadania śmierci, miejsce i sposób zadania urazu (np. poderżnięcie szyi). Takiej oceny zachowania oskarżonego nie wyklucza brak wyraźnych pobudek. Dotyczy to zwłaszcza sprawców działających pod wpływem alkoholu, którego działanie wyolbrzymia skutki błahe, rozluźnia hamulce moralne, zwiększa zuchwalstwo, zmniejsza obawę przed odpowiedzialnością.

Paweł Petasz

Glosa

Sąd Apelacyjny w Warszawie – II Wydział Karny w wyroku z dnia 2 czerwca 2017 r., będącym przedmiotem niniejszej glosy, rozpatrywał sprawę R.K. oskarżonego m.in. o czyn z art. 13 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r., poz. 1600; dalej: k.k.) w zw. z art. 148 § 1 k.k. z uwagi

¹ <https://www.saos.org.pl/judgments/289909> (dostęp: 6.11.2018).

na wniesioną przez obrońcę oskarżonego apelację od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 30 stycznia 2017 r. (V K 154/16)². R.K. był oskarżony o to, że w dniu 25 października 2015 r. działając z zamiarem bezpośrednim, usiłował pozbawić życia M.B. w ten sposób, że uderzył pokrzywdzonego, na skutek czego ten przewrócił się i upadł na kolana. Następnie sprawca podszedł do niego z tyłu i łapiąc jego głowę ręką, używając ostrego narzędzia w postaci maczety, przeciął mu tkanki skórne szyi, wywołując u M.B. obrażenia w formie przecięcia skóry długości 15 cm i szerokości 2 cm wraz z tkanką podskórną oraz mięśniami przedkrtaniowymi bez naruszenia ciągłości puszki krtańowej, mięśni gardła i dużych naczyń. Sprawca zamierzonego celu nie osiągnął z powodu interwencji obecnych w czasie zdarzenia osób i ze względu na udzieloną pokrzywdzonemu M.B. pomoc. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga uznał oskarżonego R.K. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, przyjmując, że usiłował on w zamiarze ewentualnym pozbawić życia pokrzywdzonego M.B. i za to na podstawie art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. wymierzył mu karę 9 lat pozbawienia wolności. Obrońca oskarżonego zarzuciła orzeczeniu Sądu Okręgowego Warszawa-Praga obrazę przepisów proceduralnych, tj. art. 5 § 2, art. 7, art. 410 i art. 424 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r., poz. 1987; dalej: k.p.k.), które to uchybienia zdaniem obrońcy skutkowały niewłaściwym ustaleniem przez sąd, że oskarżony, działając w zamiarze ewentualnym, usiłował zabić pokrzywdzonego, podczas kiedy prawidłowe ustalenia powinny doprowadzić Sąd Okręgowy Warszawa-Praga do kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu z art. 157 § 3 k.k. (przestępstwo nieumyślnego naruszenia czynności narządu ciała trwającego nie dłużej niż 7 dni) i następnie do umorzenia postępowania z uwagi na brak skargi uprawnionego oskarżyciela prywatnego zgodnie z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. (choć w apelacji wskazano błędnie art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k.). Sąd Apelacyjny w Warszawie uznał podniesione w apelacji zarzuty za niezasadne i utrzymał w mocy wyrok w zaskarżonej części.

Rozpatrując apelację, Sąd Apelacyjny w Warszawie musiał odnieść się do znamion przestępstwa zabójstwa uregulowanego w art. 148 § 1 k.k. i w pełni trafnie stwierdził, że: „(...) w sytuacji, gdy sprawca zaprzecza zamiarowi zabójstwa, istnienie tego zamiaru może być ustalone na podstawie najbardziej uchwytnych, widocznych elementów jego zachowania. Do tych należą okoliczności przedmiotowe czynu, a więc rodzaj narzędzia wykazujący dążenie do zadania śmierci, miejsce i sposób zadania urazu (np. poderżnięcie szyi). Takiej oceny zachowania oskarżonego nie wyklucza brak wyraźnych pobudek. Dotyczy

² [http://orzeczenia.warszawapraga.so.gov.pl/content/\\$N/154510000002506_V_K_000154_2016_Uz_2017-01-30_002](http://orzeczenia.warszawapraga.so.gov.pl/content/$N/154510000002506_V_K_000154_2016_Uz_2017-01-30_002) (dostęp: 6.11.2018).

to zwłaszcza sprawców działających pod wpływem alkoholu, którego działanie wyolbrzymia skutki błahe, rozluźnia hamulce moralne, zwiększa zuchwalstwo, zmniejsza obawę przed odpowiedzialnością”. Przepięstwo opisane w art. 148 § 1 k.k. reguluje podstawowy typ zbrodni zabójstwa i odpowiada ujęciu tego czynu zabronionego przez art. 148 § 1 k.k. z 1969 r.³ i art. 225 § 1 k.k. z 1932 r.⁴ Obecnie przepięstwo takie zagrożone jest karą pozbawienia wolności na czas nie krótszy od 8 lat, karą 25 lat pozbawienia wolności albo karą dożywotniego pozbawienia wolności. Dobrem prawnym będącym przedmiotem ochrony w przypadku art. 148 § 1 k.k. jest życie człowieka, stanowiące dobro o najwyższej wartości tak w wymiarze indywidualnym, jak i społecznym. Współcześnie kryterium ustalenia śmierci człowieka stanowi trwale nieodwracalne ustanie czynności mózgu (tzw. śmierć mózgu)⁵; metody i warunki stwierdzenia śmierci człowieka przewidziane zostały w art. 43a ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r., poz. 617, ze zm.).

W przypadku omawianego czynu przedmiotem czynności wykonawczej jest ciało człowieka, w którym zachodzą procesy życiowe. Zabójstwo należy do zbioru przestępstw materialnych, ponieważ jego dokonanie następuje z momentem śmierci człowieka. Jeżeli ów skutek nie wystąpi, to mówić można o usiłowaniu popełnienia przestępstwa zabójstwa⁶. Sąd musi w kwalifikacji prawnej czynu uwzględnić skutki, które realizując znamiona przestępstwa zabójstwa, sprawca również wywołał. Oznacza to, że jeżeli działał on w zamiarze zabójstwa, ale celu tego nie osiągnął, a jednak spowodował u pokrzywdzonego np. ciężki uszczerbek na zdrowiu z art. 156 § 1 k.k., to wówczas powinien ponieść odpowiedzialność karną za czyn podlegający kumulatywnej kwalifikacji prawnej z art. 13 § 1 w zw. z art. 148 § 1–4 k.k. oraz art. 156 § 1 w zw. z art. 11 § 2 k.k.⁷ Podobnie w przypadku kwalifikacji usiłowania zabójstwa, którego skutkiem jest średni uszczerbek na zdrowiu przewidziany w art. 157 § 1 k.k.⁸ Natomiast skutek w formie tzw. lekkiego uszczerbku na zdrowiu z art. 157 § 2 k.k. czy wręcz samo naruszenie netykalności cielesnej z art. 217 § 1 k.k. są pomijane w podstawie skazania za usiłowane zabójstwo. Użyte przez ustawodawcę znamię czasownikowe „zabija”

³ Ustawa z dnia 19 kwietnia 1969 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 13, poz. 94).

⁴ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 60, poz. 571).

⁵ M. Królikowski, *Rozdział XIX. Przepięstwa przeciwko życiu i zdrowiu [w:] Kodeks karny. Część szczególna, t. 1, Komentarz. Art. 117–221*, red. M. Królikowski, R. Zawłocki, Warszawa 2017, s. 248–249.

⁶ O. Górniok [w:] O. Górniok, S. Hoc, M. Kalitkowski, S.M. Przyjemski, Z. Sienkiewicz, J. Szumski, L. Tyszkiewicz, A. Wąsek, *Kodeks karny. Komentarz*, Gdańsk 2002–2003, s. 903.

⁷ Zob. wyrok SN z dnia 16 grudnia 1993 r., II KRn 289/93, OSNKW 1994, nr 3–4, poz. 19, a także wyrok SA w Gdańsku z dnia 7 listopada 1996 r., II AKa 273/96, KZS 1997, z. 9–10, poz. 55.

⁸ Zob. wyrok SA w Katowicach z dnia 17 kwietnia 2008 r., II AKa 78/08, KZS 2008, z. 7–8, poz. 78.

oznacza jakąkolwiek czynność sprawcy, która może doprowadzić do objętego umyślnością skutku w postaci śmierci człowieka.

Zbrodnia zabójstwa z art. 148 § 1–3 k.k. (podobnie zresztą jak i występki z art. 148 § 4 k.k.) może być popełniona wyłącznie umyślnie. Umyślność czynu według art. 9 § 1 k.k. przejawia się w dwóch formach – zamiarze bezpośrednim (*dolus directus*) i zamiarze ewentualnym (*dolus eventualis*). Skutek w postaci śmierci człowieka może być jedynym skutkiem objętym przez sprawcę świadomością i wolą albo może być konsekwencją urzeczywistnienia innego skutku (głównego dla sprawcy), z którego osiągnięciem powiązane było duże prawdopodobieństwo wystąpienia właśnie skutku w postaci śmierci człowieka, niejako stanowiącego skutek uboczny, na co sprawca jednak się godził, podejmując dokonanie czynu przestępnego. Do przypisania sprawcy odpowiedzialności za zabójstwo z art. 148 § 1 k.k. (zabójstwo w typie podstawowym) konieczne jest, aby sprawca zamiarem bezpośrednim albo ewentualnym obejmował skutek w postaci śmierci człowieka. Dyspozycja art. 148 § 1 k.k. sformułowana jest w sposób syntetyczny i nie zawiera żadnych szczególnych treści dotyczących strony podmiotowej, takich jak motywacja czy specjalny stan emocjonalny sprawcy. Oczywiście określone zabarwienie treści wolicjonalnych może stanowić okoliczność wpływającą na wymiar kary kryminalnej przez sąd, z zastrzeżeniem, że nie stanowi znamienia modyfikującego typ podstawowy zabójstwa w stronę typu uprzywilejowanego albo obostrzonego.

Należy podzielić stanowisko Sądu Apelacyjnego w Warszawie, że w ustaleniu zamiaru zabójstwa nie przeszkadza ani niemożliwość określenia motywu, którym kierował się sprawca, popełniając zabójstwo, ani też brak po stronie sprawcy motywacji adekwatnej do osiągniętego przez niego skutku, do jakiego doprowadził on swoim postępowaniem⁹. Trzeba tutaj dodać, że sąd musi każdorazowo ustalić treść zamiaru sprawcy, co oznacza, że dla uznania, iż sprawca działał w zamiarze zabójstwa człowieka, nie będzie wystarczające przyjęcie, że działał on umyślnie, chcąc zadać ciężkie obrażenia (czy na nie się godząc), ale niezbędne jest ustalenie, że sprawca swoim zamiarem obejmował również skutek w postaci śmierci człowieka¹⁰. Problem ten jest szczególnie istotny przy stanach faktycznych, w jakich oskarżony nie przyznaje się do popełnienia czynu albo przyznaje się do sprawstwa skutku, lecz w warunkach odmiennych od wskazanych w akcie oskarżenia. Zatem niezbędne jest wówczas, tak jak w przypadku głosowanego tu wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie, ustalenie rzeczywistego zamiaru sprawcy w oparciu o całokształt okoliczności przedmiotowych czynu, jakie

⁹ Podobnie zresztą orzekł SA w Katowicach w wyroku z dnia 21 września 2017 r., II AKa 332/17, niepubl.

¹⁰ Zob. wyrok SA w Katowicach z dnia 31 stycznia 2002 r., II AKa 478/01, KZS 2002, z. 11, poz. 27.

towarzyszą jego popełnieniu przez sprawcę, a nawet tych okoliczności, które charakteryzują osobę sprawcy czy jego relacje z pokrzywdzonym; takie też stanowisko wydaje się cechować powszechnie judykaturę, na co wskazuje spora liczba orzeczeń sądowych¹¹, jak i doktrynę prawa karnego¹². Istotną jest jednak zasada, że zamiaru ewentualnego w żadnym razie nie można domniemywać, a jego ustalenie musi stanowić efekt analizy wszystkich okoliczności danego czynu, co również niejednokrotnie podkreślane było w orzecznictwie sądowym¹³.

Ustalenie treści zamiaru powinno następować także przez uwzględnienie użytych przez sprawcę środków i sposób ich użycia. Na zamiar pozbawienia życia mogą wskazywać niebezpieczne przedmioty i narzędzia, jakimi posługuje się sprawca, a także lokalizacja zadawanych ciosów¹⁴. Ponadto sądy wiele razy wyrażały stanowisko, zgodnie z którym gwałtowne oddziaływanie sprawcy na narządy mające fundamentalne znaczenie dla funkcji życiowych organizmu może stanowić okoliczność dla ustalenia treści strony podmiotowej¹⁵. Z pewnością zatem użycie przez sprawcę maczety, którą usiłuje poderżnąć gardło pokrzywdzonemu, można traktować jako okoliczność wskazującą na istnienie po stronie sprawcy zamiaru pozbawienia życia¹⁶. Ustalenie zamiaru spowodowania śmierci człowieka może nastąpić też przy uwzględnieniu sposobu realizacji przestępnego czynu przez sprawcę, gdy zamach z jego strony cechuje się brutalnością, drastycznością stosowanych metod czy ich intensywnością¹⁷.

¹¹ Np. wyrok SN z dnia 3 września 2002 r., V KKN 401/01, Prok. i Pr. – wkł. 2003, nr 1, s. 6; wyrok SN z dnia 6 stycznia 2004 r., IV KK 276/03, OSNwSK 2004, nr 1, poz. 29; wyrok SA w Lublinie z dnia 10 marca 2008 r., II AKa 20/08, KZS 2008, z. 6, poz. 60 oraz wyrok SA w Krakowie z dnia 13 sierpnia 2013 r., II AKa 80/13, KZS 2013, z. 9, poz. 77.

¹² J. Giezek, *Świadomość sprawcy czynu zabronionego*, Warszawa 2013, s. 191 i nn.

¹³ Zob. wyrok SN z dnia 8 września 1973 r., I KR 116/72, OSNKW 1974, nr 2, poz. 26; wyrok SA w Łodzi z dnia 20 marca 2002 r., II AKa 35/02, Prok. i Pr. – wkł. 2004, nr 3, poz. 18 czy też wyrok SA w Lublinie z dnia 19 stycznia 2010 r., II AKa 269/09, KZS 2010, z. 7–8, poz. 58.

¹⁴ Zob. wyrok SN z dnia 6 stycznia 2004 r., IV KK 276/03, OSNwSK 2004, nr 1, poz. 29; wyrok SA w Katowicach z dnia 8 października 2009 r., II AKa 97/09, Prok. i Pr. – wkł. 2010, nr 6, poz. 13; postanowienie SN z dnia 20 marca 2015 r., III KK 276/14, BOSN; postanowienie SN z dnia 20 kwietnia 2017 r., II KK 90/17, BOSN.

¹⁵ Np. wyrok SN z dnia 7 czerwca 1979 r., II KR 118/79, OSNPG 1980, nr 1, poz. 2; wyrok SA w Katowicach z dnia 28 lutego 2006 r., II AKa 30/06, OSA 2006, z. 2, poz. 3, a także wyrok SA w Krakowie z dnia 23 marca 2010 r., II AKa 19/10, Prok. i Pr. – wkł. 2010, nr 10, poz. 12.

¹⁶ Por. wyrok SA w Warszawie z dnia 24 lipca 2014 r., II AKa 181/14, KZS 2014, z. 12, poz. 70.

¹⁷ Zob. postanowienie SN z dnia 4 listopada 2004 r., II KK 309/04, OSNwSK 2004, nr 1, poz. 1994; wyrok SA w Katowicach z dnia 29 czerwca 2012 r., II AKa 84/12, OSA 2012, z. 3, poz. 1; wyrok SA w Lublinie z dnia 2 października 2007 r., II AKa 211/07, KZS 2008, z. 4, poz. 76; wyrok SA w Szczecinie z dnia 21 grudnia 2006 r., II AKa 168/06, KZS 2007, z. 1, poz. 49; wyrok SA w Katowicach z dnia 13 października 2005 r., II AKa 273/05, Prok. i Pr. – wkł. 2006, nr 7–8, poz. 21.

Zdaniem glosującego nie można oczywiście pomijać okoliczności podmiotowych i sąd musi na tyle, na ile to możliwe, dokonać wszechstronnej analizy stosunków między sprawcą i pokrzywdzonym w okresie poprzedzającym przestępne zachowanie sprawcy, jego motywacji, tła zdarzenia itd.¹⁸ Podobnie werbalne groźby i zapowiedzi pozbawienia życia uprzednio wypowiedane przez sprawcę stanowią dodatkową okoliczność umożliwiającą przypisanie sprawcy zamiaru dokonania zabójstwa; są one niejako zewnętrznym przejawem treści zamiaru istniejącego po stronie przestępcy. Zarazem należy pamiętać, że tego typu przesłanki powinny być brane pod uwagę tylko w łącznym kontekście okoliczności podmiotowych i przedmiotowych wskazujących na zamiar zabójstwa¹⁹.

Na koniec należy zastanowić się, czy aby na pewno dobrze zakwalifikowane zostało zachowanie się sprawcy – jako usiłowanie dokonania zabójstwa w typie podstawowym. Otóż sprawca może podlegać odpowiedzialności karnej na podstawie art. 148 § 1 k.k. jedynie w sytuacji, kiedy swą świadomością nie obejmował znamion typów zmodyfikowanych zabójstwa, tj. uprzywilejowanych albo kwalifikowanych. Ustawodawca w art. 148 § 2 k.k. opisał odmiany zabójstwa w typie kwalifikowanym – jednym z nich jest zabójstwo ze szczególnym okrucieństwem (art. 148 § 2 pkt 1)²⁰. Przez szczególne okrucieństwo, stanowiące okoliczność kwalifikującą, należy rozumieć zadawanie ofierze przestępstwa dodatkowych cierpień, jakie wykraczają znacząco poza potrzebę zrealizowania przez sprawcę zamierzonego skutku – tj. pozbawienia człowieka życia²¹. Warto tu przytoczyć stanowisko Sądu Apelacyjnego w Krakowie, który w wyroku z dnia 20 września 2001 r. (II AKa 195/01, KZS 2001, z. 10, poz. 22) stwierdził, że: „Każde zabójstwo jest czynem okrutnym, więc zabójstwo kwalifikowane przez sposób działania sprawcy wtedy dopiero może być uznane za szczególnie okrutne, gdy spowodowano cierpienia ofiary znacznie wykraczające ponad cel, do którego sprawca zmierzał. (...) Dopiero zadanie ofierze dodatkowego dolegliwego cierpienia, bólu bądź upokorzenia, które nie są niezbędne dla osiągnięcia śmiertelnego celu, a zmierzają tylko do zaspokojenia określonych podniet sprawcy, niezależnych od zamiaru spowodowania śmierci, będzie uchodzić za

¹⁸ Podobnie wyrok SN z dnia 4 stycznia 2006 r., III KK 123/05, OSNwSK 2006, nr 1, poz. 25; wyrok SN z dnia 30 sierpnia 1985 r., III KR 260/85, OSNPG 1986, nr 8, poz. 101.

¹⁹ Zob. wyrok SA w Krakowie z dnia 7 marca 2002 r., II AKa 3/02, KZS 2002, z. 3, poz. 26; wyrok SA w Lublinie z dnia 26 października 2004 r., II AKa 285/04, Prok. i Pr. – wkł. 2005, nr 12, poz. 16; wyrok SA w Lublinie z dnia 18 maja 2006 r., II AKa 102/06, Prok. i Pr. – wkł. 2007, nr 2, poz. 15.

²⁰ A. Marek, *Prawo karne*, Warszawa 2003, s. 427.

²¹ Zob. wyrok SA w Katowicach z dnia 19 kwietnia 2001 r., II AKa 80/01, Wok. 2002, nr 7–8, poz. 84; wyrok SA w Krakowie z dnia 10 maja 2001 r., II AKa 78/01, KZS 2001, z. 5, poz. 26; wyrok SA w Katowicach z dnia 11 lipca 2002 r., II AKa 215/02, KZS 2003, z. 4, poz. 57; wyrok SA w Krakowie z dnia 12 września 2002 r., II AKa 220/02, KZS 2002, z. 10, poz. 53; wyrok SA w Katowicach z dnia 10 listopada 2005 r., II AKa 298/05, Prok. i Pr. 2006, nr 7–8, poz. 22.

zabójstwo ze szczególnym okrucieństwem”. Wśród licznych judykatów dotyczących zabójstwa ze szczególnym okrucieństwem²² znajduje się m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 13 grudnia 2001 r. (II AKa 168/00, Prok. i Pr. 2002, nr 7–8, poz. 24), w którym sąd za szczególne okrucieństwo uznał właśnie „symulowanie podcinania gardła”.

Mając powyższe na względzie, trzeba niestety stwierdzić, że w głosowanym orzeczeniu Sąd Apelacyjny w Warszawie dokonał niewłaściwej kwalifikacji prawnej czynu sprawcy, uznając, że jest to usiłowanie zabójstwa w typie podstawowym, podczas gdy prawidłową kwalifikacją byłoby uznanie, że mamy do czynienia z usiłowaniem zabójstwa ze szczególnym okrucieństwem, tj. z typem kwalifikowanym tego przestępstwa²³. Trudno bowiem uznać, żeby obcinanie człowiekowi głowy maczetą czy też podrzynanie pokrzywdzonemu maczetą gardła stanowiło zwykły typ zabójstwa²⁴. Co ciekawe, to sąd słusznie podkreślił, że: „(...) przedmiotowe zdarzenie miało miejsce w toku popełniania czynów z pkt II i III a/o, za które oskarżony również został skazany, a więc wypowiedania gróźb pozbawienia życia i spalenia mienia sąsiadów. Nawet zatem jeśli oskarżony, atakując maczetą pokrzywdzonego, chciał zademonstrować wobec nich, do czego jest zdolny, nie zmienia to ustalenia, że stojąc za klęczącym pokrzywdzonym, chwycił go za głowę i krzycząc, że odcina głowę, przeciągnął maczetą po jego szyi. Spowodował swym zachowaniem przecięcie skóry i tkanki podskórnej na długości 15 cm oraz przecięcie mięśni przedkrtańowych. Tak działający sprawca, posługujący się maczetą o blisko półmetrowej długości ostrza nie jest w stanie panować nad precyzją cięcia i ważyć ciężaru i dolegliwości skutków, jakie spowoduje. Jest tylko kwestią przypadku, a nie ostrożności, że oskarżony uniknął skutku w postaci śmierci pokrzywdzonego. Taki sprawca, jak trafnie przyjął Sąd I instancji, odpowiada za usiłowanie zabójstwa w zamiarze ewentualnym, co oznacza, że obojętny jest mu skutek, jaki spowoduje, a więc godzi się nań”. Prawidłowa kwalifikacja prawna powinna więc doprowadzić do skazania sprawcy za czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 2 pkt 1 k.k. Natomiast poprawnie Sąd Apelacyjny w Warszawie określił stronę podmiotową zarzucanego sprawcy R.K. czynu – jako zamiar ewentualny, tyle że powinien on odnosić się do przestępstwa z art. 148 § 2 pkt 1, a nie art. 148 § 1 k.k. Również sprawca zabójstwa ze szczególnym okrucieństwem musi albo chcieć, albo przynajmniej godzić

²² Np. wyrok SA w Lublinie z dnia 19 września 2002 r., II AKa 182/02, Prok. i Pr. 2003, nr 3, poz. 27; wyrok SA w Katowicach z dnia 23 marca 2006 r., II AKa 14/06, KZS 2006, z. 11, poz. 55; wyrok SA w Warszawie z dnia 8 grudnia 2008 r., II AKa 306/08, KZS 2009, z. 12, poz. 72; wyrok SN z dnia 4 czerwca 2009 r., II KK 84/09, OSNwSK 2009, nr 1, poz. 1247.

²³ Zob. M. Budyn-Kulik [w:] *Kodeks karny. Praktyczny komentarz*, red. M. Mozgawa, Zakamycze 2006, s. 293–294.

²⁴ Zob. M. Królikowski, *Rozdział XIX. Przestępstwa...*, s. 258–260.

się na śmierć człowieka oraz chcieć albo co najmniej godzić się na szczególnie, towarzyszące zadawaniu śmierci cierpienie pokrzywdzonego²⁵.

**Objective elements of an offence as the grounds for establishing the intent
in the offence of homicide under Article 148(1) of the Criminal Code of 1997**

The subject-matter of the commentary to the judgement of the Court of Appeal in Warsaw, II Criminal Department, of 2 June 2017 in Case II AKa 137/17, is the conclusion concerning the possibility to establish the existence of the intent to commit homicide under Article 148(1) of the Criminal Code of 1997 when the perpetrator negates having had such an intent. The standpoint of the Court of Appeal has been approved in the commentary, however, with some critical remarks.

---

²⁵ Por. L. Gardocki, *Prawo karne*, Warszawa 2015, s. 82–85; A. Marek, *Prawo karne...*, s. 139–140; J. Warylewski, *Prawo karne. Część ogólna*, Warszawa 2015, s. 328–334.